

HVÍ BRUTTOSÁTTMÁLA

Vegna spurning í »Dagblaðnum« nr. 7 fyri 23. januar í ár skal eg her greiða frá sjónarmiði fiskimanna viðvíkjandi nettosáttmálunum.

Í grein »Dagblaðsin« við yvirskriftini »sáttmálarnir« verður m. a. sagt: »Tað má verða kravt, at samráðingarnar halda áfram og at partarnir í minsta lagi gjølla vísa, hví teir halda fast um síni sjónarmið — um teir framvegis gera tað.« Við øðrum orðum verður kravt at víta, hví fiskimenn krevja bruttosáttmálur.

Lat meg við tað sama siga, at tað er ógjørligt í eini blaðgrein at greiða frá øllum teim brekum, sum eru í nettosáttmálunum — allar teir trupulleikar, teir föra við sær, alla tað móð, teir hava fört yvir fiskimannaheimini kring um landið — alt tað klandur, ið stendur av uppperðum á nettogrundarlagnum.

Land okkara er í lótni yvirfyllt av sakfórum, og altíð hava teir nógv at gera. Ein stóru partur av arbeiði teirra er at greiða tær fløkjur, ið koma av nettosáttmálunum.

Á hvørjum ári koma klagur, og her frammanfyri mær liggja uppperðir fyri 1952 við brøvum frá fiskimönnum, ið meina, at skeivleikar eru. Við at hyggja uppperðir og brøv ígjøgnum, finni eg ellivu ymskar klagur — í summum uppperðum eru fáar, men so eru fleiri í øðrum. Í einari uppperð halda menn, at 8 skeivleikar eru. Av tí, at onkur kann halda, at hetta er skrógg, skal eg nevna hesi 8 stöð í uppperðini, sum menn halda, at feilir eru: Eittoragjaldið, 1 % rakstrargjald og 1 % til lönjavnargrunnin eigur reiðarin at rinda, tá ið selt verður fyri tann pris, ið prisásetingarnevndin hevur ásett. Hesi gjöld eru tikin av óbyttum.

Landingarútreiðslur skulu einans roknað av óbyttum, so langt, sum á vektina, og kann tí neyvan verða um kr. 2000,00. Hetta kundi manningin kannað, men reiðarin sigur ikki fiskimönnum frá, tá ið landað verður, og tí víta mennir ikki, hvat ið er rætt ella skeivt.

Mennir hava roknað proviant og annan kostnað sambært lista og hava fingið eitt úrslit o. u. kr. 2000,00 lægri enn reiðarin hevur roknað eftir sama lista.

Meðan talað er um lista, skal verða viðmerkt, at aðrir halda, at eingin listi er komin umborð, tó kanska 1952 er undantak í so máta.

Sambært sáttmála skal einans 25 % av tryggingargjaldinum ganga av óbyttum. Krónur nærum 8 túsund fyri trygging eru gingnar av óbyttum. Kann hetta bera til? Vit trúgva tí ikki?

Meginparturin av fiskinum er veiddur við snøri og skuldi av rættum verið avroknað 50 %; men alt er 45 % — slíkum hevur undirritaði á hvørjum ári mótmælt, men altíð fyri deyvum oyrum.

Menn eiga lön fyri landing í Grönlandi, men einki oyrá hava hesir fingið, sum her er talað um.

Fiskurin varð landaður í november, og tá var prisurin hækkaður tann 1. november frá kr. 1,40 til kr. 1,42, men kortini eru mennir avroknaðir við tí lægra prísinum.

Hetta sama er við øðrum skipum eisini. Eg havi talað við reiðarar um hetta, og siga teir, at manningin áðrenn 1. november hevur selt teim fiskin fyri tann lægra prís. Men hví gera reiðarar ikki skrivligan sáttmála í slík um föri? Tað er ikki nokk, um 3 ella 4 av manningini kanska munnliga hava sagt ja. Tað er einans grundarlag fyri klutri og klandri og kanska sakarmáli omaná.

Á øðrum skipum klaga menn yvir, at reiðarin hevur tikið rentu av forskoti. Slíkt er smáligt, serliga tá ið vit víta, at fiskimenn onga rentu fáa, tá ið teir steðga langar tíðir eftir tí peningi, sum teir eiga hjá reiðarum.

Onkur vil kanska siga, at summar av frammanfyri nevndu klagum kunna koma, sjálvt um bruttosáttmáli verður. Jú, rætt er tað; men 50 % av klagunum stava beinvegis ella umvegis frá nettosáttmálunum, og tessvegna meini eg, at reiðarar eins væl og fiskimenn eiga at verða glaðir yvir at sleppa frá slíkum nettosáttmálum, sum eru grundarlag undir klandri og ósemju millum reiðarar og fiskimenn, sum av rættum eiga at draga eina lín.

Latum okkum so byrja samráðingar á bruttogrundarlagnum til gleði og gagn fyri reiðarar og fiskimenn eins og fyri Føroyar og Føroyafólk í síni heild.

J. H. Danbjörg.

Dimmalætting og verkfallið

Dimmalætting skrivaði fyri stuttari tíð síðani um uppskot fiskimannafelagsins (á donskum sjálvandi, óivað fyri at gera Føroya fiskimenn láturligar í eygunum á Dönum — men munnu Danir nú halda tað vera so láturligt?) viðvíkjandi lækkanini av ymsum útreiðslum.

Tá ein lesur hesa grein Dimmalættingar, kundi ein fingið ta uppfatan, at Føroya fiskimenn skulu liggja eftir at fáa allar reiðarar á húsangang.

Hetta hava Føroya fiskimenn ongantíð havt í kvittan, kunna vit siga fyri Dimmalætting. Vit gera skyldu okkara umborð — fáa fiskin í lastina, men so hava vit einki at siga meira, hóast vit skulu taka lut í øllum gjöldum. Hetta kann ikki ganga longur. Vit hava gjørt skyldu okkara, og krevja rætt okkara — ið ikki skuldi verið órimuligt.

Tað, at vit eru fúsir til at styðja reiðarar í krøvum um at fáa nógvur av útreiðslunum niður, vísir best, at

vit hava ein vilja til at fáa alt at ganga. Fiskimenn fáa sítt og reiðarar sítt.

Tá ein maður hevur virki á landi, skal hann gjalda fólk sínun lön — viku- ella mánaðalön — antin víka hansara gongur gott ella illa. Hví skulu so fiskimenn — teir menn, ið halda landinum uppi (hetta er ikki sagt so, at ikki hvør maður, ið arbeiðir, ikki ger skyldu sína) — lata seg smyrja við at gjalda allar útreiðslur av skipinum lutvís, áðrenn nakað verður eftir til teir og heimið.

Uppgerð okkara vísir so nógv túsund í provianti, so nógv í hesum, so nógv í hasum, einki meira, ger so væl, góðtak hetta.

Vit fáa ikki at víta, hvussu stór tryggingin er hjá skipunum. Hóast sáttmálin sigur, at trygging skal av óbyttum, tó ikki yvir 25 % fyri hvønn túrin, siggja vit, at útgerðarmenn rokna 24.000 kr. fyri eina skonnart fyri ein Grönlandstúr og 12.000 kr. fyri eina slupp. Hevur skipið verið inni í Íslandi, stendur í uppperðini navnið á umboðsmanninum og so túsundar av krónum aftanfyri.

Eitt orðið eitur ymiskt, tað hevur sníkt seg inn eisini, so og so nógv hundraðir eftir stöddini á skipinum; iskt stendur ikki í nøkrum sáttmála, men fiskimenn skulu gjalda.

So verður ofta sak millum fiskimannafelögin og reiðarar—lógfrøðingar skulu eisini liva —, ið ofta draga leingi út.

At hetta skilaloysi, ið varð tvingað inn á fiskimenn við gerðardómi, skal halda áfram, ynskir Dimma sambært grein teirra; men nú eru fiskimenn við at vakna; nú hevur svövnurin verið drúgvur.

Nei, nú skal takast lógvatak millum

lagsbrøður, nú mugu vit standa sum ein maður, til vunnid er á mál.

oks.

Læknaviðurskiftini í Suðuroy

Ein skuldi trúð, at nú læknaaskifti var á Tvöroyri, at hvør sjúklingur, ið sökti til lækna, varð væl móttikin (umfavnaður); men ikki haldi eg tað — eg haldi tvörturimóti — tað vísir seg, sum hesir nýggju lækna vísa seg at hava so nógv at gera, at teir ikki hava tíð at tosa við ein og hvønn, ið kemur at søkja sær lækna hjálp.

Hvat var orsökini til, at lækni Nygaard varð frákoyrdur?

Tað liggur nú soleiðis fyri, at hesin lækni, ið nú er, hevur viðtalutíð frá kl. 10—11 f. p., og má tað sigast vera ein heilt óhóskandi tíð, og serliga fyri avbygdafólk. Ikki liggur tað altíð so væl fyri hjá avbygdafólki at kunna hitta læknan so tíðliga sum kl. 10—11 á morgni; hetta skuldi ikki verið so ringt at fata.

Ein og hvør má hava rætt at krevja, at læknaviðurskiftini — serliga á Tvöroyri — verða lögd soleiðis til rættis av teimum læknum, ið skulu rökja læknavaktina, at ein og hvør, ið sökir hartil, má verða væl móttikin, og at lækni má geva sær stundir at tosa við fólk, tí tað er jú tað, ið hann er til. Og ein viðtalutíð má vera fyri avbygdafólk, sum búgva á Tvöroyri.

Lat okkum vóna, at á Tvöroyri kann koma ein lækni, sum verður øllum menniskjum til vildar; tí minnst meg, var tað kanska tí, ið okkara háttvirdi lækni Nygaard varð avsettur.

Til síðst kann eg siga, at ringt verður at fáa ein slíkan lækna aftur, sum Knút Nygaard.

X

TRYGGINGARSAMBANDIÐ FØROYAR

Føroya Kriggstrygging... telf. 372
Føroya Brunatrygging... telf. 372

Føroya Sjóvátrygging... telf. 372
Føroya Vanlukkatrygging telf. 221

Vit tryggja:

Rátar - skip - vøru - hús - innbúgv - ferðagóðs bilar o. a.

Føroyingar eiga at tryggja í landsins egnu trygging -

P.F. FØROYA BANKI

(Stovnaður 1906)

Høvuðsskrivstova:
Tórshavn
Tlf. 6, 50, 365

Suðuroyar deild..
TRONGISVÆGI
Tlf. 32

Renta av innskoti við uppsögn uppá 3 mánaðar 4 ½ p. a.
Renta av bankabók 3 ½ ½ p. a.

Bankin er opin 10—12 og 14—16 — Leygardag 10—14
Suðuroyar deild opin kl. 10—12 og 13—15.
leygardag - - 10—12 og 13—14.

Skipafelagið Føroyar

Telefonir 209 171 274

Tórshavn